

ODTÜ ATATÜRK ORMANI

" ATATÜRK ORMANI "

BU ORMAN, ZAMANIN DEVLET BAŞKANI
SAYIN CEMAL GÜRSELİN YAKIN İLGİ VE
DİREKTİFLERİ İLE ORMAN BAKANLIĞI,
TÜRKİYE ORMANCILAR CEMİYETİ VE
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİNİN
ORTAK ÇALIŞMALARıyla KURULMUŞTUR.
DENEME ÇALIŞMALARİ BAŞLANGICI: EKİM 1958
KURULUŞ ÇALIŞMALARİ BAŞLANGICI: KASIM 1960
AĞAÇLANDIRILAN SAHA : 15000 DEKAR.

Türkiye Ormancılar Derneği Genel Başkanı:
Ahmet Hüsrev ÖZKARA

ODTÜ ORMANI GEÇMİŞTEKİ DURUMU

Ağaçlandırma Sürecinin Başlangıcı

Başlıca Türler

Karaçam Sarıçam

Sedir Meşe

Kavak Badem

15 Mayıs 1957:

- ODTÜ ve Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) arasında protokol imzalandı.

1958:

- 180 dekarlık alanda ilk deneme ağaçlandırmaları gerçekleştirildi.

1959:

- Deneme çalışmalarının başarılı sonuç vermesi üzerine geniş çaplı ağaçlandırma kararı alındı.

15 Kasım 1960:

- ODTÜ ve Orman Genel Müdürlüğü iş birliğiyle büyük ölçekli ağaçlandırma seferberliği başlatıldı.

1961 yılından günümüze kadar yaklaşık:

- 10 milyon ibreli ağaç
- 23 milyon yapraklı ağaç dikildi.

ODTÜ ORMANIN ALAN YAPISI VE AMENAJMAN ÖZELLİKLERİ

İlk Amenajman Planı

İlk amenajman planı:

- 1995-2014 dönemi için hazırlanmıştır.

Plan kapsamında:

- İşletme sınıfları oluşturulmamıştır.
- Ormanın genel alan yapısı ortaya konmuştur.

Alan Türü

Büyükük

Toplam Alan

4190.3 ha

Ormanlık Alan

3048.8 ha

Açıklık, su, iskan ve tarım alanları

1141.5 ha

Kadastro Düzenlemeleri

- Kesinleşen orman kadastro haritaları sonrası:

- 132.1 ha PTT Ormanı
- 19.5 ha Ankara Üniversitesi Ormanı

genel saha hesaplamalarına dahil edilmiştir.

İdari Konum ODTÜ Ormanı,

- Ankara Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki Ankara Orman İşletme Şefliği ile çevrilidir.

ODTÜ ORMANININ GÜNCEL ALAN VE SINIR YAPISI

Bölme No Kullanım Alan

15 Jandarma
Karakolu çevresi 0.3 ha

28 Jandarma
Karakolu çevresi 0.3 ha

54 Fen Lisesi Orman
Alanı 2.4 ha

54 Ek orman parçası 0.9 ha

ODTÜ Ormanı'nın mülkiyeti:
ODTÜ Tüzel Kişiliğine bağlıdır.

Plan Ünitesi ve Kadastro Yapısı

- Plan ünitesi dış sınırları,
- Kesinleşmiş orman kadastro haritalarına göre belirlenmiştir.

ODTÜ Ormanı sınırları:

- Büyük ölçüde 10.12.1992 tarihli ODTÜ Nazım İmar Planı ile çakışmaktadır.
- Yalnızca küçük nüans farklılıkları bulunmaktadır.

ODTÜ ORMANINDA YETKİLİ VE SORUMLU KURUMLAR

Kurum / Kuruluş	Temel Görevleri	ODTÜ Ormanı Kapsamındaki Sorumluluğu
Orman Genel Müdürlüğü (OGM)	Orman yangınlarıyla mücadele, amenajman planları, teknik ormancılık uygulamaları	Yangın önleme, müdahale, rehabilitasyon ve teknik ormancılık faaliyetleri
Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)	Alan yönetimi, bakım ve koruma faaliyetleri	Ormanın günlük yönetimi, saha kontrolü ve koruma çalışmaları
Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesi	Acil durum desteği	Yangın söndürme, ekipman ve su desteği
AFAD	Afet ve acil durum koordinasyonu	Kriz yönetimi ve kurumlar arası koordinasyon
Jandarma / Emniyet Birimleri	Güvenlik ve olay inceleme	Alan güvenliği

Yangın Riskine Karşı Koruyucu Önlemler ve Sorumluluklar

Önlem / Uygulama

Sorumlu Kurum / Yapı

Amaç ve İşlev

Yangın emniyet yolları

Orman Genel Müdürlüğü & Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Müdahale ekiplerinin orman içerisine hızlı erişimini sağlamak

Kuru ot ve yanıcı madde temizliği

Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Örtü yangını riskini ve yangının yayılma hızını azaltmak

Alan kontrolü ve giriş denetimi

ODTÜ yönetimi & güvenlik birimleri

İnsan kaynaklı yangın risklerini azaltmak

Yangın gözetleme ve erken müdahale

Orman Genel Müdürlüğü

Yangınların erken aşamada tespit edilmesi

Yangın söndürme müdahalesi

OGM & Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiyesi

Yangının kontrol altına alınması ve söndürülmesi

Afet koordinasyonu

AFAD

Kurumlar arası kriz yönetimi ve koordinasyon

“Ormanın Gözleri” Projesi

Anadolu Sigorta & Orman Genel Müdürlüğü

Yapay zekâ destekli erken uyarı, duman ve alev tespiti, sürekli gözetim

Eymir ve ODTÜ Ormanının Yangın Açısından Yapısı

- ODTÜ Ormanı ve Eymir Gölü çevresi yazları kurak ve sıcak iklim koşulları altında gelişmiş, yangın açısından hassas bir yapıya sahiptir. Bölgenin topografyası; eğimli yamaçlar, vadiler ve parçalı yükseltilerden oluşur. Özellikle vadi koridorları ve eğimli güney bakılı alanlar rüzgâr akışını hızlandırarak yangının yayılma hızını artırabilir. Eğim arttıkça alevin üst yamaca taşınması kolaylaşır ve yangın şiddeti yükselir.
- Eymir çevresindeki yamaçlı yapı, göl çevresinde oluşabilecek bir örtü yangınının tepe yangınına dönüşmesine uygun koşullar oluşturur. Orman yapısı açısından ibreli ve geniş yapraklı meşcereler farklı yangın davranışı göstermektedir. İbreli meşcereler, reçine içeriği ve yıl boyunca yanıcı ince materyal üretmeleri nedeniyle daha düşük nem koşullarında kolay tutuşur. Ayrıca genç ve kapalılık derecesinin yüksek olduğu meşcerelerde örtü yangınlarınının tepe yangınına dönüşme riski yüksektir.
- Geniş yapraklı alanlar ise daha yüksek yaprak nemi ve daha düşük yanıcı madde içeriği nedeniyle yangının ilerleme hızını kısmen sınırlandırabilir. Buna rağmen alt tabakadaki kuru ot ve yaprak örtüsü, özellikle yaz sonunda ciddi yanıcı madde oluşturur.

Eymir ve ODTÜ Ormanının Yangın Açısından Yapısı

- Bölgedeki en kritik risk unsurlarından biri yoğun insan kullanımıdır. Eymir çevresi rekreasyon baskısı altındadır; yürüyüş, bisiklet, piknik ve düzensiz ziyaretçi hareketleri ihmal kaynaklı yangın olasılığını artırır. Sigara izmariti, kontrolsüz ateş kullanımı ve cam atıkları başlıca risk kaynaklarıdır. ODTÜ yerleşkesine yakın yol ağları ve ulaşım koridorları da insan kaynaklı tutuşma ihtimalini yükseltmektedir.
- Yaz döneminde kuruyan otsu tabaka, özellikle yol kenarları ve açıklıklarda sürekli bir ince yanıcı madde katmanı oluşturur. Bu durum küçük bir kıvılcımın hızlı örtü yangınına dönüşmesine neden olabilir. Rüzgâr ve eğim etkisiyle yangın kısa sürede orman alanlarına taşınarak şiddetli yangın karakteri kazanabilir.
- Genel değerlendirmeye ODTÜ–Eymir hattı; topografik hızlandırıcı etkiler, kuru ot yükü, insan baskısı ve ibreli meşcerelerin yanıcılığı nedeniyle Ankara çevresindeki orman yangınlarına hassas kentsel-orman ara yüzlerinden biri olarak değerlendirilebilir

Yangın Sonrası Rehabilitasyon Çalışmaları

Rehabilitasyon Aşaması

Uygulama

Amaç

Hasar Tespiti

Yanan alanın sınırlarının ve zarar düzeyinin belirlenmesi

Müdahale ve rehabilitasyon planlaması

Toprak Koruma

Erozyon kontrolü, yüzey koruma çalışmaları, teraslama

Üst toprağın kaybını önlemek

Doğal Gençleşmenin Değerlendirilmesi

Sahanın kendini yenileme kapasitesinin incelenmesi

Rehabilitasyon yöntemini belirlemek

Kontrollü Ağaçlandırma

Düşük toprak verimliliği ve kuraklığa dayanıklı türlerle yeniden dikim yapılması

Ekosistemin yeniden kurulması

Karışık Tür Kullanımı

İbrelili ve yapraklı türlerin birlikte planlanması

Yangın dayanıklılığını artırmak

Bakım ve İzleme

Fidan bakımı, sulama, izleme çalışmaları

Rehabilitasyon başarısını artırmak

2025 yılında ODTÜ ormanında meydana gelen yangın, yalnızca belirli bir alanın yanması değil; Ankara'nın ekolojik hafızasının, canlı yaşamının, toprağının ve kent ekosisteminin zarar görmesi anlamına gelmektedir.

ODTÜ ormanı, Ankara'nın bozkır iklimi içinde oluşturulmuş en önemli yapay orman ekosistemlerinden biridir. Aynı zamanda kuşlar, memeliler, sürüngenler, böcekler ve çok sayıda bitki türü için yaşam alanıdır.

Yangın sonrasında ortaya çıkan en önemli soru şudur:

“Bu alan şimdi ne olacak?”

- Bu sorunun cevabı bilimsel ormancılık ilkeleri, ekolojik restorasyon bilgisi ve kamu yararı temelinde verilmelidir.
- Yangın sonrası süreç; yalnızca fidan dikmekten ibaret değildir. Asıl mesele, toprağın, habitatın, su rejiminin ve ekosistemin yeniden sağlıklı hale gelmesini sağlamaktır.
- Bu nedenle yangın sonrası süreç; şeffaflık, bilimsel yöntem, toplumsal katılım ve ekolojik restorasyon ilkeleriyle yürütülmelidir.

Yangın Sonrası Yapılması Gerekenler

Yangından sonra yapılacak müdahaleler, alanın geleceğini belirleyen en kritik aşamadır.

Yetkililerin;

- *Yanan alanlarla ilgili tüm verileri hızlı şekilde toplaması,*
- *Yangının etkilediği saha büyüklüğünü,*
- *Bitki örtüsü zararını,*
- *Habitat kaybını,*
- *Yaban hayatı etkilerini,*
- *Toprak hasarını,*
- *Erozyon risklerini,*

iyi çalışması gerekmektedir. Çünkü yangın sonrası süreç yalnızca teknik bir mesele değildir; aynı zamanda kamusal güven meselesidir.

Yangın Sonrası Alanın Kontrollü Şekilde Boşaltılması Neden Gereklidir?

- Yangın sonrasında toplumda sıkça dile getirilen görüşlerden biri, alanın tamamen kendi haline bırakılması gerektiğidir. Doğanın kendini yenileyebilme kapasitesi elbette vardır. Ancak her ekosistem aynı değildir ve her yanan alan müdahalesiz bırakıldığında sağlıklı şekilde toparlanamaz.
- ODTÜ ormanı gibi insan baskısı altında bulunan, parçalanmış kent ekosistemlerinde yangın sonrası süreç kontrollü biçimde yönetilmezse ekolojik bozulma daha da derinleşebilir.
- Yangından sonra sahada kalan yanmış ağaçların belirli kısmı habitat açısından önemlidir. Kuşlar, böcekler, mantarlar ve küçük memeliler bu ölü odunları yaşam alanı olarak kullanabilir. Ancak bunun tamamen kontrolsüz biçimde bırakılması ciddi riskler doğurur. Özellikle uzun süre boşaltılmayan sahalarda kabuk böceği ve sekonder zararlı böcek popülasyonlarında ciddi artış görülebilir.
- Sağlıklı ağaçlara doğrudan zarar veremeyen bu zararlılar, yangın sonrası zayıflamış ya da ölmüş ağaçlarda çoğalarak çevredeki sağlıklı orman alanlarına yayılabilir. Bu durum ilerleyen yıllarda yeni kuruma süreçlerini tetikleyebilir.

Bunun yanında sahada kalan yoğun yanık materyal:

- *Mantar ve zararlı yoğunluğunu artırabilir,*
- *Erozyonu hızlandırabilir,*
- *İnsan güvenliği açısından risk oluşturabilir,*
- *Rehabilitasyon çalışmalarını zorlaştırabilir.*

ODTÜ sahasının önemli bir bölümü eğimli yapıya sahiptir. Yangın sonrasında bitki örtüsünün kaybolmasıyla birlikte yağışın doğrudan toprağa vurması yüzey akışını artıracaktır. Türkiye’de her yıl yaklaşık 642 milyon ton toprağın erozyonla kaybedildiği düşünüldüğünde, bu risk göz ardı edilemez.

Erozyonun artması Eymir gölüne taşınan sedimenti de doğrudan olumsuz olarak etkileyecek ve gölün dibini doldurarak göl ekosistemine de doğrudan zarar verecektir. Bu nedenle sahadaki yanmış emvalin kontrollü ve planlı biçimde kaldırılması gerekir.

Aksi halde alan zaman içerisinde istilacı türlerin, zararlı organizmaların ve düzensiz çalılışmanın baskın olduğu kontrolsüz bir yapıya dönüşebilir.

Bu durum ekolojik restorasyonu zorlaştıracaktır. Yangın sonrası müdahale aceleci değil; bilimsel, seçici ve ekolojik dengeyi gözetten bir yaklaşımla yapılmalıdır

ODTÜ Sahasında Nasıl Bir Restorasyon Yaklaşımı Gerekli ?

Yangın sonrasında en sık dile getirilen önerilerden biri alanın tamamen doğal gençleşmeye bırakılmasıdır. Doğal gençleşme ormancılıkta önemli bir yöntemdir; ancak bunun başarılı olabilmesi için yeterli tohum kaynağı, uygun yetişme ortamı ve güçlü ekolojik kapasite gerekir.

ODTÜ ormanının yanan bölümlerinin önemli kısmında ise bu koşullar sınırlıdır.

Sahanın:

- ***Eğiminin yüksek olması,***
- ***Üst toprağın yer yer çok ince olması,***
- ***Taşlılık oranının yüksekliği,***
- ***Düşük bonitetli ve verimsiz toprak yapısı,***
- ***Yaz kuraklığının şiddeti,***
- ***Ankara'nın sert karasal iklim koşulları***

nedeniyle doğal gençleşmenin her bölgede yeterli başarı göstermesi beklenmemektedir.

Bu nedenle yangın sonrası yaklaşım yalnızca “doğaya bırakmak” olmamalıdır.

ODTÜ ve Eymir çevresinin kendine özgü ekosistem dinamiklerinden yararlanılarak iklim değişikliğine dayanıklı bir restorasyon yaklaşımı geliştirilmelidir.

Ankara koşullarında özellikle:

- ***Kuraklığa dayanıklı,***
- ***Düşük toprak derinliğinde yaşayabilen,***
- ***Yaşlı alanlara uyum sağlayabilen,***
- ***Düşük su ihtiyacı bulunan,***
- ***Kök sistemi güçlü,***
- ***Erozyon kontrolüne katkı sağlayan***

meyve ve orman ağacı türlerinin tercih edilmesi gerekir.

Bu kapsamda değerlendirilebilecek türler arasında: Ardıç türleri, Anadolu Karaçamı, Ahlat, Alıç, Yabani Badem, İğde, Toros Sediri öne çıkmaktadır.

Özellikle Eymir Gölü çevresindeki mikroklimatik yapı ve mevcut doğal vejetasyon dikkatle incelenmeli; restorasyon çalışmaları bu doğal ekolojik örüntülere göre şekillendirilmelidir. Amaç yalnızca yeniden ağaçlandırma değil; Ankara koşullarında uzun vadede yaşayabilecek dirençli bir kent ekosistemi oluşturmaktır.

Bu nedenle restorasyon sürecinde:

- ***Tek tür yoğun dikimlerden kaçınılmalı,***
- ***Yerel tür çeşitliliği korunmalı,***
- ***Su tüketimi yüksek türlerden uzak durulmalı,***
- ***Erozyon kontrolü ile bitkilendirme birlikte planlanmalıdır.***

Bugünün iklim koşullarında restorasyon yalnızca geçmişteki ormanı yeniden kurmaya çalışmak değil; geleceğin iklimine dayanıklı bir ekosistem tasarlamaktır.